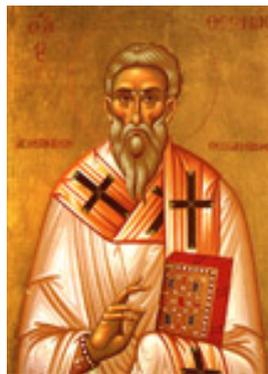

Ορθόδοξος Συναξαριστής :: <https://www.saint.gr>

Όσιος Θεωνάς Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης

Επισκεφτείτε τον ιστοχώρο μας στην διεύθυνση: <http://www.saint.gr/176/saint.aspx> για περισσότερες πληροφορίες για τον βίο (ονόματα, βίντεο, ακολουθίες, φωτογραφίες κτλ) καθώς και για τυχών ενημερώσεις - διορθώσεις.

Τελευταία ενημέρωση βιογραφίας: N/A
Δημιουργία εγγράφου: 30/04/2026 06:01:51

Σύνοψη

Τύπος εορτής: Εορτάζει στις 4 Απριλίου εκάστου έτους.

Ιερά Λείψανα: Το Λείψανο του Αγίου βρίσκεται αδιάφθορο στη Μονή Αγίας Αναστασίας Βασιλικών Θεσσαλονίκης.

Απότμημα του Ιερού Λειψάνου του Αγίου βρίσκεται στη Μονή Κύκκου Κύπρου.

Ημ/νια Βίου: N/A

Βιογραφία

Λιπών Θεωνάς την κάτω προεδρίαν,
Παρίσταται νυν τω Προέδρω των όλων.

Ο Άγιος Θεωνάς Α', μετέπειτα Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, μαθητής του Αγίου Ιακώβου του Νεομάρτυρα, «τίνα μὲν εἶχε πατρίδα ἐπὶ τῇ γῆ, ἢ τίνας γονεῖς, ἢ μὲ ποῖον τρόπον ἐγένετο ἀρχιερεὺς τῆς Θεσσαλονίκης, ἀπὸ ἱστορίαν ἔγγραφον ἢ παραδοσὶν τινά, δὲν ἐμάθομεν» μαρτυρεῖ ο Ἅγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, συγγραφέας του Βίου του Αγίου. Μια παράδοση θέλει τον Άγιο Θεωνά Μυτιληναίο και γι' αυτό πολλοί νεότεροι ερευνητές τον αποκαλούν Λέσβιο, είτε γιατί καταγόταν από την Λέσβο, είτε γιατί παρέμεινε εκεί ως πνευματικός, στο Πλωμάρι.

Ο Άγιος Θεωνάς ίσως να γεννήθηκε κατά το δεύτερο ήμισυ του 15ου αιώνα μ.Χ. Αγνωούνται όλα τα σχετικά με την ζωή του πριν από την μετάβασή του στο Άγιον Όρος. Κατ' αρχήν ασκήτεψε στη Μονή Παντοκράτορος, ως Πρεσβύτερος. Αργότερα όμως εγκατέλειψε, για να συγκαταριθμηθεί στη συνοδεία του Αγίου Ιακώβου του Νεομάρτυρα (τιμάται 1 Νοεμβρίου), ο οποίος μόναζε σε μία τοποθεσία πάνω από τη Μονή Ιβήρων, στο μονύδριο του Τιμίου Προδρόμου. Κατά το έτος 1518 μ.Χ. ο Άγιος Ιάκωβος με την συνοδεία έξι μαθητών του, μεταξύ αυτών και του Θεωνά, εγκατέλειψε την Σκήτη του Προδρόμου και κατέφυγε στα ενδότερα του Άθωνος, αλλά μετά από μία οπτασία ο Γέροντας αποφάσισε να εξέλθουν από το Άγιον Όρος. Έτσι την Παρασκευή της Διακαινησίμου του έτους 1518 μ.Χ., ο Άγιος Ιάκωβος και η συνοδεία του εγκατέλειψαν το Άγιον Όρος. Αφού διήλθαν από την περιοχή της Θεσσαλονίκης και ακολούθησαν την οδό προς την Θεσσαλία, πέρασαν από το κάστρο της Πέτρας (Πλαταμώνος) και τα Μετέωρα και εγκαταστάθηκαν στη μονή του Τιμίου Προδρόμου, στη Δερβεκίστα (Ανάληψη) της Αιτωλίας, όπου και διέμειναν επί ένα έτος.

Ο Άγιος Θεωνάς ήταν ο πιστότερος και καλύτερος μαθητής του Ιακώβου. Για τον λόγο αυτό εστάλη προς τον Επίσκοπο Άρτας, Ακάκιο, προκειμένου να εξασφαλίσει ενταλτήριο γράμμα για την απρόσκοπτη πνευματική εργασία στους Χριστιανούς της περιοχής. Επειδή όμως ο Άγιος Ιάκωβος σύντομα κατέστη λαοφιλής και σημειοφόρος, ο Επίσκοπος Άρτας Ακάκιος τον φθόνησε. Έτσι αποδέχθηκε τις συκοφαντίες κάποιων ψευδομοναχών και διέβαλε τον Άγιο Ιάκωβο στους Τούρκους ως επαναστάτη. Ο μπέης των Τρικάλων απέστειλε στρατιώτες, οι οποίοι συνέλαβαν τον Ιάκωβο και δύο μαθητές του, τον διάκονο Ιάκωβο και τον μοναχό Διονύσιο και τους μετέφεραν στα Τρίκαλα, όπου παρέμειναν στη φυλακή για σαράντα ημέρες. Εκεί επισκέφθηκαν τον Ιάκωβο και δύο άλλοι μαθητές του, ο Θεωνάς και ο Μαρκιανός και τον ρώτησαν για την τύχη της μονής και των αδελφών μετά τον θάνατό του. Τότε ο Ιάκωβος προφήτευσε ότι αυτοί θα εγκαταλείψουν τη μονή και θα συγκεντρωθούν σε κάποιο μοναστήρι κοντά στην Θεσσαλονίκη. Απέστειλε μάλιστα και επιστολή στους μαθητές του, με την οποία όριζε τον Άγιο Θεωνά ως διάδοχο και ηγούμενο της μονής Προδρόμου.

Την 1η Νοεμβρίου του έτους 1519 μ.Χ. ο Άγιος Ιάκωβος και οι δύο μαθητές του, Ιάκωβος και Διονύσιος, αφού βασανίσθηκαν φρικτά στο Διδυμότειχο και στην Αδριανούπολη αντίστοιχα, απαγχονίστηκαν. Τα ιερά σκηνώματα των τριών Νεομαρτύρων αγοράσθηκαν από τους Χριστιανούς και ενταφιάσθηκαν στο χωριό Αρβανιτοχώρι, πέντε χιλιόμετρα έξω από την Αδριανούπολη.

Σύμφωνα με την προφητεία του Αγίου Ιακώβου, μετά τον θάνατό του, ο Άγιος Θεωνάς και η συνοδεία της Δερβεκίστας εγκατέλειψαν το επόμενο έτος τη μονή και μετέβησαν στο Άγιον Όρος, στη μονή της Σιμωνόπετρας. Από κάποιο Αρτινό ιερέα πληροφορήθηκαν για τους τάφους των Αγίων και φρόντισαν για την ανακομιδή των ιερών λειψάνων τους. Μετά από λίγο, το έτος 1522 μ.Χ., «οί μαθηταὶ τοῦ Ἁγίου καὶ διὰ τὴν ἔνδειαν τῶν ἀναγκαίων, καὶ μᾶλλον διὰ τὴν προφητείαν τοῦ Ἁγίου ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὴν Σιμωνόπετραν», μαζί με τα άγια λείψανα των τριών Νεομαρτύρων και ήλθαν στα περίχωρα της Θεσσαλονίκης. Εγκαταστάθηκαν στο μοναστήρι της Αγίας Αναστασίας της Φαρμακολυτριάς, «τὸ ὁποῖον ἦτο τότε, μονῦδριον μικρότατον, παλαιότατον καὶ σεσαθρωμένον, ἀνοικοδόμησαν ἐκ βάθρων καὶ ἱκανὰ κελλία ἔκτισαν διὰ τοὺς ἀδελφούς, χάριτι Θεοῦ συνήχθησαν ἕως ἑκατὸν πενήκοντα ἀδελφοί, οἵτινες διῆγον κοινοβιακὴν ζωὴν».

Ὡς ηγούμενος της μονής της Αγίας Αναστασίας μαρτυρεῖται ὁ Ἅγιος Θεωνάς σε διάφορες πηγές, μέχρι το 1535 μ.Χ. Ἡ ἀνάρρηση του Ἁγίου στο μητροπολιτικό θρόνο της Θεσσαλονίκης θα πρέπει να συνέβη μετά το έτος αυτό, διότι μέχρι το 1535 μ.Χ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης ήταν ὁ Ἰωάσαφ καὶ σε ἔγγραφο του ἔτους 1538 μ.Χ. ἀναφέρεται ὁ Ἅγιος Θεωνάς ὡς Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης.

Ἡ παρουσία του Ἁγίου στο θρόνο της Θεσσαλονίκης δεν ήταν πολύχρονη, διότι μαρτυρεῖται ὡς Μητροπολίτης το Μάιο του 1541 μ.Χ., ἐνῶ τον Ἀπρίλιο του 1542 μ.Χ. ἀναφέρεται ὡς κεκοιμημένος πλέον. Συνεπώς θα πρέπει ἀν κοιμήθηκε περί τα μέσα του ἔτους 1541 μ.Χ.

Το ιερό λείψανο του Ἁγίου Θεωνά, ἀμέσως μετά την κοίμησή του, μεταφέρθηκε με τρόπο θαυμαστό καὶ ἐνταφιάσθηκε στη μονή της Αγίας Αναστασίας. Το έτος 1821 μ.Χ. μεταφέρθηκε στη Σκόπελο καὶ ἀπὸ ἐκεῖ στη μονή Εσφιγμένου του Ἁγίου Ὁρους καὶ ἐκ νέου στη μονή της Αγίας Αναστασίας, ὅπου φυλάσσεται με εὐλάβεια μέχρι σήμερα. Ἡ μνήμη του στη μονή της Αγίας Αναστασίας εορτάζεται τὴν Δ' Κυριακὴ των Νηστειῶν.

Λειτουργικά κείμενα

Απολυτίκιον

Ἦχος πλ. δ'.

Ορθοδοξίας οδηγέ, ευσεβείας διδάσκαλε και σεμνότητος, των μοναστών η καλλονή, αρχιερέων θεόπνευστον εγκαλλώπισμα, Θεωνά πατήρ ημών όσιε, Θεσσαλονίκης το καύχημα, λύρα του πνεύματος, ικέτευε δια παντός σωθήναι τας ψυχάς ημών.

Ἐτερον Ἀπολυτίκιον

Ἦχος πλ. α'. Τὸν συνάναρχον Λόγον.

Όσιότητι βίου Πάτερ κοσμούμενος, Θεσσαλονίκης έδείχθης άρχιεράρχης σοφός, και ποιμήν άληθινός Άγίω Πνεύματι, θεοφόρε Θεωνά, Έκκλησίας καλλονή, δοχεΐον τοῦ Παρακλήτου. Καί νῦν άπαύστως δυσώπει, έλεηθῆναι τās ψυχάς ήμῶν.

Κοντάκιον

Ἦχος β'. Τοῖς τῶν αἱμάτων σου.

Θεσσαλονίκης ποιμήν ένθεώτατε, και πρεσβευτά πρὸς Θεόν ήμῶν μέγιστε, σοφέ Θεωνά άει πρέσβευε, πάσης άνάγκης λυτροῦσθαι και θλίψεως, τούς πόθω τιμῶντάς σε Άγιε.

Μεγαλυνάριον

Έλαμψας έν Άθω άσκητικῶς, και τὸν ύπέρ λόγον, ήξιώθης θεωριῶν· ένθεν ψήφω θεία, ποιμήν Θεσσαλονίκης, έδείχθης θεοφόρος, Θεωνά Άγιε.

Αγιογραφίες / Φωτογραφίες

Όσιος Θεωνάς Αρχιεπίσκοπος
Θεσσαλονίκης

Όσιος Θεωνάς Αρχιεπίσκοπος
Θεσσαλονίκης

Οπτικοακουστικό Υλικό

Ακούστε το απολυτίκιο!

Ακούστε το απολυτίκιο!

Σχετικές συνδέσεις

- [Άγιος Νήφων Πατριάρχης Κωνσταντινούπολης](#)
- [Όσιος Θεόφιλος ο Αγιορείτης](#)
- [Σύναξη της Παναγίας Καλλίπετρας στην Βέροια](#)